

Viure i fer festa

Salvador Palomar

La festa, a casa nostra, és espectacle, convivència i participació. Música i soroll, color i emoció, llum i foc. És proximitat, freqüència a freqüència, competència i tensió. És excepcionalitat. És risc. Regular la festa amb criteris asèptics –i geogràficament llunyans– com un espectacle que s’ha de realitzar en les condicions de màxima seguretat per a un públic, necessàriament passiu i observador d’unes exhibicions que realitzen professionals qualificadament preparats, pot significar senzillament no fer festa. Podem parlar d’una cordà valenciana, de l’encesa conjunta d’un ball de diables, del pas dels carros dels Tres Tombs per una plaça, d’una cursa de matxos, dels cavalls de Sant Joan, de carrosses i carnivals, d’un correfoc urbà, d’una exhibició casteller, de places plenes de gom a gom, del dansar agosarat d’una àliga festiva entre la gent, del tronar dels trabucs d’un ball parlat, de la mascletà, de les falles i les faies. Dels correcomes a l’entorn de les fogueres de Sant Antoni o de les piules al voltant dels focs de Sant Joan. De la Patum de Berga, de la carretillada de l’Arboç, o de la tronada reusenca. O de les evolucions de la Cabra de Reus a la cercavila de la nit de Sant Joan i dels espectacles teatrals de carrer que empen pirotècnia.

Potser cal regular el desenvolupament de la festa en funció de la pròpia evolució de la societat –per no assumir col·lectivament riscos exagerats–, combinant sensibilitats i entenent que la tradició és canvi, però sense renunciar a viure i a fer festa. La polèmica directiva europea sobre material pirotècnic que aquests dies mobilitza els integrants dels grups festius de foc és un clar exemple de com, sense mala voluntat, el legislador pot acabar molt lluny d’una realitat concreta. La legítima voluntat de protegir la ciutadania –i especialment els més petits– de situacions de perill pot portar a situacions de paràlisi en la quotidianitat i en la festa, en les quals la por a la responsabilitat sobre el que pot passar podria acabar dominant sobre l’assenyada reflexió sobre els riscos que tota activitat humana comporta i que, malgrat tot, cal desenvolupar. No és un debat menor quan, per exemple, la voluntat de minimitzar el perill a les carreteres comporta mesures controvertides o quan les desgraciades conseqüències de la climatologia impacten la societat.

Cal, doncs, mobilitzar-se en favor de la festa. Començant per l’associacionisme vinculat a les pràctiques de cultura popular –moltes vegades, excessivament centrat en els problemes sectorials– i continuant per la resta de la societat. Si més no, perquè la llista d’activitats potencialment perilloses que formen part de les nostres celebracions, observades des de la fredor i la distància, pot fer-se

força més llarga. Aquest no és només un debat sobre tradicions i referències històriques centenàries. Ho és sobre unes formes de vida.

L'acord entre les institucions –Departament de Cultura, diputacions i municipis– i el posicionament d'alguns ajuntaments en el sentit de demanar a l'Estat espanyol –correspon al Ministeri d'Indústria– que adapti la directiva europea per preservar el patrimoni festiu català és molt positiu. Certament, la solució ha de venir de les administracions. Però –i més, si volem evitar conflictes en el futur– seria bo implicar-hi el conjunt de la societat. Ara més que mai, necessitem complicitats entre actants, espectadors, participants, públic, veïnat i ajuntaments per construir la festa. Convindria que les colles de foc, de diables o de bestiar, no es quedessin soles en les seves reivindicacions.

Salvador Palomar, etnòleg i membre de Carrutxa
Febrer de 2009